

Date: 5th October-2026

KASBIY TA'LIMDA WORLDSKILLS STANDARTLARI ASOSIDA TA'LIM VA ISHLAB CHIQARISH INTEGRATSIYASINI RIVOJLANTIRISH

G'iyozov Ma'rufjon Murod o'g'li

Kasbiy ta'lim agentligi huzuridagi Kasbiy ta'limni rivojlantirish instituti, Malaka oshirish va qayta tayyorlash fakulteti bosh mutaxassisi

Annotatsiya: Tezida WorldSkills standartlari asosida kasbiy ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish masalalari ko'rib chiqiladi. Ish beruvchilarni o'quv natijalarini belgilash, amaliy topshiriqlarni ishlab chiqish va kompetensiyalarni baholash jarayonlariga jalb etish mexanizmlari tavsiflanadi. Integratsiyani ta'minlovchi amaliyot, qo'shma ustaxona, ishlab chiqarish stajirovkasi va teskari aloqa shakllari yuzasidan takliflar beriladi.

Kalit so'zlar: WorldSkills, kasbiy ta'lim, ishlab chiqarish integratsiyasi, ish beruvchi, amaliy ta'lim, kompetensiya, o'quv natijasi

Dolzarblik va muammo

Mehnat bozorida texnologik yangilanishlar tezlashgani sari kasbiy ta'lim mazmunini korxonalar ehtiyojlariga mos holda yangilash zarurati ortmoqda. Ta'lim muassasasida olingan bilim ishlab chiqarishdagi real vazifalar bilan mustahkamlanmasa, bitiruvchining ish joyiga moslashuvi qiyinlashishi mumkin. Shu nuqtayi nazardan, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasi kasbiy tayyorgarlik sifatini ta'minlovchi muhim omildir.

WorldSkills standartlari kasbiy faoliyatni aniq bilim, ko'nikma va bajariladigan ishlar orqali ifodalaydi. Standartlarning sanoat va biznes vakillari bilan maslahatlashuv asosida yangilanib borishi ularni ish beruvchi talablarini ta'lim jarayoniga olib kirish uchun foydali mezonlarga aylantiradi [1]. O'zbekistonning WorldSkills Uzbekistan platformasida kasblar katalogi va baholash mezonlari mavjudligi esa muassasalarga amaliy mazmunni xalqaro yondashuv bilan uyg'unlashtirish imkonini beradi [2].

Integratsiyaning tashkiliy shakllari

Birinchi shakl — ish beruvchilar ishtirokidagi o'quv dasturlarini ko'rib chiqish. Har bir kasb bo'yicha korxonalar amaliyotda ko'p uchraydigan vazifalar, texnologik jarayonlar va xavfsizlik talablarini taqdim etadi. Pedagoglar ushbu ma'lumotlarni o'quv natijalari bilan bog'lab, modul mazmunini qayta ko'rib chiqadi.

Ikkinchi shakl — qo'shma amaliy topshiriqlar. Korxona mutaxassislari va o'qituvchilar real ish jarayonlariga yaqin, lekin o'quvchi yoshi, tayyorgarligi va xavfsizligiga mos topshiriqlarni ishlab chiqadi. Topshiriqda natijaning sifati, aniqligi, bajarish ketma-ketligi, vaqt va mehnat muhofazasi mezonlari aks etadi.

Uchinchi shakl — ishlab chiqarish amaliyoti va pedagog stajirovkasi. O'quvchi korxona muhitida kasbiy vazifalarni bajarishni kuzatadi va nazorat ostida amaliyot o'taydi. Pedagog esa yangi uskunalar, ish jarayonlari va korxona standartlari bilan tanishadi. To'rtinchi shakl — qo'shma baholash: o'quvchining ishini pedagog va korxona mutaxassisi oldindan kelishilgan mezonlar asosida tahlil qiladi.

Date: 5th October-2026

Taklif etilayotgan mexanizm

Integratsiyani tizimli tashkil etish uchun “ehtiyoj — o‘quv natijasi — amaliy topshiriq — baholash — teskari aloqa” siklini joriy etish taklif qilinadi. Dastlab, ish beruvchilar bilan davriy uchrashuvlar orqali kasbiy vazifalar va talablar aniqlanadi. Keyin ular WorldSkills kompetensiyalari va amaldagi o‘quv dasturlari bilan taqqoslanadi. Aniqlangan tafovutlar bo‘yicha modullar, laboratoriya ishlari va amaliy topshiriqlar yangilanadi.

Baholashda faqat yakuniy mahsulot emas, ish jarayoni ham hisobga olinishi kerak. Masalan, texnik topshiriqni to‘g‘ri talqin qilish, asbob-uskunani xavfsiz ishlatish, o‘lchov aniqligi, materialdan oqilona foydalanish va ish joyini tartibga keltirish alohida mezon sifatida kiritilishi mumkin. WorldSkills baholash yondashuvida o‘lchash va ekspert mulohazasi uyg‘unlashadi; mezonlar esa oldindan aniq belgilanishi lozim [3].

Integratsiya natijasini kuzatish uchun korxonada o‘tilgan amaliyot soatlari, qo‘shma topshiriqlar soni, ish beruvchilar ishtirokidagi baholashlar, o‘quvchilarning amaliy ish sifati va bitiruvchilarning ishga moslashuvi bo‘yicha ma’lumotlar yig‘ilishi maqsadga muvofiq. Ushbu ko‘rsatkichlar dastlabki holat bilan taqqoslanib, o‘quv mazmunini takomillashtirishga xizmat qiladi.

Xulosa

WorldSkills standartlari kasbiy ta’lim va ishlab chiqarish o‘rtasida umumiy kasbiy tilni shakllantirish imkonini beradi. Standartlar asosida o‘quv natijalarini aniqlashtirish, ish beruvchilar bilan amaliy topshiriqlar ishlab chiqish, korxona amaliyotini kuchaytirish va baholash mezonlarini kelishish mumkin.

Ta’lim va ishlab chiqarish integratsiyasi bir martalik tadbir emas, balki muntazam teskari aloqaga asoslangan jarayon bo‘lishi lozim. Taklif etilgan siklni pilot kasb yo‘nalishlarida sinab ko‘rish, natijalarni o‘lchash va samarali amaliyotni boshqa yo‘nalishlarga bosqichma-bosqich yoyish tavsiya etiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. WorldSkills International. WorldSkills Occupational Standards. URL: <https://worldskills.org/what/projects/wsos/> (murojaat sanasi: 03.10.2026).
2. WorldSkills Uzbekistan. Kasblar katalogi. URL: <https://worldskills.uz/uz/skills> (murojaat sanasi: 03.10.2026).
3. WorldSkills International. Competition Rules: assessment and marking. URL: <https://api.worldskills.org/resources/download/3745/22267/23232?l=en> (murojaat sanasi: 03.10.2026).

